

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ MERSİN ŞUBESİ
KOMALEYA MAFE MİROVAN ŞAXA MERSİNE
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION MERSİN BRANCH
Çankaya Mah. Silifke Cad. Alanya İş Merkezi A1 Blok Kat:5/15
Akdeniz/MERSİN

Tel: 0 (324) 238 32 21 E-mail: mersin@ihd.org.tr

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ MERSİN ŞUBESİ

Temmuz - Kasım 2023

HAPİSHANE KOMİSYONU RAPORU

1986
MERSİN ŞUBESİ

KASIM 2023

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
1. Raporun Amacı ve Kapsamı	3
a. Raporun Amacı	3
b. Raporun Kapsamı	4
i. Rapora Konu Hapishaneler	3
ii. Raporun Zaman Aralığı	3
iii. Raporun İçeriği	5
2. Rapora Dayanak Veriler	5
a. Şubemize Yapılan Başvurular.....	5
b. Hapishane Ziyaretleri	5
ŞUBEMİZE YAPILAN BAŞVURULAR	6
1. Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi	6
2. Tarsus T-2 Kapalı Hapishanesi	6
3. Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi.....	6
4. Sincan L Tipi Kapalı Hapishanesi.....	7
5. Bafra T Tipi Kapalı Hapishanesi.....	8
HAPİSHANE GÖRÜŞMELERİ	8
1. Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi	8
2. Tarsus T-1 Kapalı Hapishanesi	6
3. Tarsus T-2 Kapalı Hapishanesi	13
4. Tarsus T-3 Kapalı Hapishanesi	14
5. Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesi	15
6. Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi.....	17
GÖZLEM VE DEĞERLENDİRME	17
1. İşkence ve Kötü Muamele	17
2. Sağlık Sorunları	18
3. İnfaz Yakma	19
4. Beslenme ve Hijyen Sorunları	19
5. Haberleşme ve Sosyal İmkanlar ile İlgili Sorunlar	20
6. Dilekçe Hakkı	21
7. Hapishane İdaresi İle İletişim Sorunları	21
SONUÇ VE ÖNERİLERİMİZ	21

GİRİŞ

1. Raporun Amacı ve Kapsamı

a. Raporun Amacı

Hapishaneler kişilerin dış dünya ile bağlarının önemli ölçüde koptuğu ve kamu gücü ile birçok haklarından mahrum bırakıldığı yerdir. Fakat hapishanelerde dahi bireyler, yaşam hakkına, sağlık hakkına, kişiliğini ve manevi bütünlüğünü koruma ve geliştirme hakkına ve kanunla sınırlandırılmamış diğer bütün haklara sahiptir. Son yıllarda hapishanelere ilişkin raporlar dikkate alındığında mahpusların ağır hak ihlallerine maruz kaldığı görülmektedir.

İnsan Hakları Derneği(İHD) sahip olduğu ve savunduğu değerler ile tüzüğünde yer alan ilkeler gereği mahpusların insan onuruna yaraşır koşullar içerisinde hayatların sürdüreceği koşulların yaratılması için kamuoyunu bilgilendirmek ve resmî kurumları harekete geçirmek konusunda sorumluluk alır. Bu anlayış temelinde yaptığı çalışmalar ve hazırladığı raporlar hak ihlalleri temelinde yapılan faaliyetlere önemli katkı sunmaktadır. İHD yayınladığı yıllık, dönemsel ve özel raporlar ile hapishanelerde yaşanan hak ihlallerinin kamuoyuyla paylaşılması ve bu ihlallerin giderilmesi için resmi mercilerin harekete geçirilmesini hedeflemektedir.

İHD, hapishanelerde yaşanan tüm olumsuzlukları ve mahpusların yaşadıkları haksızlıkları şubeler, bölgeler ve ülke düzeyinde izleyip raporlama çalışması yürütmektedir. Bu çalışmalarını yürütürken bilgi ve veri toplamak için pek çok kaynaktan beslenmektedir. 27 şubesi ve 7 temsilciliğiyle halihazırda Türkiye’de faaliyet gösteren en yaygın insan hakları kurumu olan İHD, yayınladığı hak ihlalleri raporlarının yanı sıra insan hakları alanında faaliyet yürüten diğer sivil toplum kurumları ve barolarla da farklı dönemlerde hapishanelerde yaşanan hak ihlallerine ilişkin raporlar yayınlamaktadır.

İHD hapishanelerde yaşatılan hak ihlallerine dair çok sayıda başvuru almaktadır. Bu başvuruların bir bölümü doğrudan mahpuslar tarafından yapılırken bir bölümü de mahpus yakınları ya da avukatları tarafından yapılmaktadır. Başvurular, İHD internet sitesi üzerinden çevrimiçi olarak yapılabildiği gibi şubelere ve genel merkeze doğrudan da yapılabilmektedir. Ayrıca mahpuslar ve yakınları, mektup yoluyla da İHD’ye başvurumaktadırlar. Derneğimize yapılan başvurular konusunda sorunların çözümü talebiyle derneğimiz ilgili resmî kurumları ivedilikle bilgilendirmektedir. Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, TBMM İnsan Hakları Komisyonu, Sağlık Bakanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu, TIHEK, TTB, İçişleri Bakanlığı Kolluk Gözetim Komisyonu, ilgili savcılıklar, ilgili hapishane müdürlükleri, il sağlık müdürlükleri başta olmak üzere başvuruya özel diğer kurumlara da yazılar yazmakta ve mevcut hak ihlallerinin ortadan kaldırılması için gerekli bilgilendirmeleri yapmaktadır. İHD, bilgilendirme işlemleri sonrasında takipleri yapmakta ve ihtiyaç halinde mevcut imkanlar ölçüsünde mahpuslarla görüşme yapması için hapishanelere avukat göndermektedir. Bu işlemler sonrasında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla basın açıklamaları yapmakta ve raporlar düzenlemektedir.

Şubemiz hapishaneler ve mahpus hakları alanında çalışan Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Mersin Şubesi, Çağdaş Hukukçular Derneği Mersin Şubesi, Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği, Mersin Tabip Odası gibi diğer sivil

toplum örgütleri ile ortak çalışmalar da yürütmektedir. Bu ortak çalışmaların ve eşgüdümün neticesinde de elde edilen bilgi ve veriler kamuoyuna sunulmaktadır.

Derneğimize yapılan başvurular içeriklerine göre gruplandırıldığında ise, başvuruların çoğunlukla sağlık hakkı, tahliyelerin engellenmesi, sosyal hakların engellenmesi, işkence ve kötü muamele ve ayrımcılık, adil yargılanma hakkı, ekonomik ve sosyal haklar, iletişim ve haber alma haklarının ihlalleri alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunların yanı sıra mahpuslar tarafından hukuki destek ve maddi destek talepli başvurular da yapılmaktadır. İHD ayrıca, mahpusların ailelerine yakın bölgelerdeki hapisanelere nakil olmak için yaptıkları başvuruların hapisane yönetimleri tarafından değerlendirilmemesi nedeniyle de çok sayıda başvuru almaktadır.

Bağımsız STK'ların mütemadiyen raporlarına yansıyan; işkence ve kötü muamele, onur kırıcı uygulamalar (çıplak arama, ağız içi arama v.b.), tecrit uygulamaları, keyfi disiplin cezaları, mahpusların tedavi ve sağlık haklarının engellenmesi, ağır hasta mahpusların taraflı ATK raporları ile hapisanede tutulmaya devam etmesi, mahpusların keyfi İdari Gözlem Kurulu Kararları ile koşullu salıverilme hükümlerinden faydalandırılmaması, mahpusların haberleşme, haber alma ve sosyal haklarından faydalandırılmaması, temizlik ve hijyen ihtiyaçlarının karşılanmaması hapisanelerdeki hak ihlallerinin idari bir sisteme dönüştüğü izlenimi doğurmaktadır. Bu minvalde Rapor, hapisanelerde yaşanan hak ihlallerine değinerek ihlallerin giderilmesi için çözüm sunma amacı taşımaktadır.

b. Raporun Kapsamı

i. **Rapora Konu Hapisaneler** ; Komisyonumuz çalışmalarında, derneğimize yapılan başvurular, mahpusların ailelerinden, avukatlarından gelen veya medyadan alınan bilgiler doğrultusunda Tarsus T Tipi Kampüs Hapishanesi, Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi ve Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesindeki hak ihlallerine değinilmiştir. Şubemize yapılan başvuruların tamamının anılan hapisanelerden gelmesi bu hapisanede yoğun hak ihlali yaşandığı izlenimi doğurmuştur. Bu cihetle 21.09.2023 tarihinde Tarsus Kampüs Hapishanesine, 28.09.2023 tarihinde Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesine 02.11.2023 Tarihinde Ereğli Yüksek Güvenlikli Hapishanesine ziyaret gerçekleştirilmiştir. Derneğimiz Hapishane Komisyonu amaçları doğrultusunda Komisyon üyesi avukatlar ile Özgürlük İçin Hukukçular Derneği Mersin Şubesi ve Çukurova Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği üyesi avukatlar tarafından Tarsus, Ereğli ve Aksaray Hapishanelerinde yapılan ziyaret neticesinde çeşitli hükümlü, tutuklularla görüşme sağlanarak mahpus beyanları doğrultusunda gözlemlenen hak ihlalleri ve hukuka aykırı idari uygulamalar rapora eklenmiştir.

Ayrıca Sincan, Türkoğlu ve Bafra gibi diğer bölgelerden gelen başvurulara konu şikayetler rapora eklenmek suretiyle başvuru nüshaları ilgili bölge İHD Şubelerine gönderilmiştir.

ii. **Rapor Zaman Aralığı** ; Temmuz-Kasım 2023 tarihleri arasında Komisyonumuza gelen başvurular ile hapisane ziyaretlerimiz sonucunda edindiğimiz bilgi ve izlenimleri aktarmaktadır. Fakat raporda dile getirilen hak ihlallerinin birçoğu

önceki raporlarımız da nazara alındığında yerleşik kurum uygulaması haline gelen ihlaller olduğundan ihlallerin anılan sürelerle kısıtlı olmayacağı değerlendirilmelidir.

- iii. **Rapor İçeriği** ; Bir koğuştta birden fazla görüşmeci ile yapılan görüşmelerde, önceki görüşme içeriği aktarılmaksızın yaşanan sorunların anlatılması talep edilmiştir. Görüşmelerde özellikle rutin hale gelen ihlallerin mahpusların ruhsal ve bedensel sağlıkları üzerindeki etkileri nazara alınarak işkence ve kötü muamele yasağına, infaz yakma olaylarına, ağır hasta mahpusların tahliye edilmemelerine, beslenme, sağlık ve tedaviye erişim hakkına, sosyalleşme ve haberleşme hakkına, mahpusların, dilekçe hakkına ve tüm yaşanan sorunlar ile ilgili idare ile görüşebilme ve iletişim kurabilme imkanlarına değinilmiştir. Tüm görüşmecilerin kendi sağlık sorunları veya disiplin soruşturmaları gibi spesifik konular dışında beyanlarının neredeyse tamamının aynı şekilde olduğu, beyanlar arasında bağlantılar ve tutarlılıklar olduğu, tüm hak ihlallerinin benzer şekilde anlatıldığı, yaşanan somut problemlerin kronolojik ve tutarlı şekilde beyan edildiği gözlemlenerek, tekerrüre düşmemek adına aynı beyanlar tek tek rapora eklenmemiş, tüm ortak sorunlar bir defada eklenerek spesifik sorunlara ayrıca değinilmiştir.

2. Rapora Dayanak Veriler

Şubemize Yapılan Başvuru Sayısı

1	Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi	1
2	Tarsus T-2 Kapalı Hapishane	5
3	Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi	3
4	Sincan L Tipi Kapalı Hapishanesi	1
5	Bafra T Tipi Kapalı Hapishanesi	1
5	Toplam Başvuru Sayısı	11

1986

Görüşme Gerçekleştirilen Hapishaneler ve Görüşülen Mahpus Sayısı

1	Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi	3
2	Tarsus T-1 Kapalı Hapishanesi	4
3	Tarsus T-2 Kapalı Hapishanesi	1
4	Tarsus T-3 Kapalı Hapishanesi	2
5	Aksaray Kapalı Hapishanesi	5
6	Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi	3
6	Toplan Görüşülen Mahpus Sayısı	18

ŞUBEMİZE YAPILAN BAŞVURULAR

1. Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi

14.09.2023 tarihinde Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi'nde bulunan mahpus N. A. yakını tarafından yapılan başvuruda mahpusla açık görüş sırasında yaşadıklarını ve anlatılanları aktararak;

- Açık görüşme sürelerinin bir saat olması gerekirken bu sürenin keyfi biçimde kısa tutulduğu, mahpusların yazmış oldukları mektupların ve başvurularının işleme alınmadığını, belirtmiştir.

2. Tarsus T-1 Kapalı Hapishanesi

10.07.2023 tarihinde Tarsus T-1 Kapalı Hapishanesinde bulunan mahpus R. E. yakını tarafından yapılan başvuruda mahpusun telefon görüşmesi sırasında anlattıkları aktarılarak;

- Hapishane koşullarının her geçen gün daha da kötüleştiğini, her zaman aktarılan sorunların git gide daha da derinleştiğini ve ağırlaştığını, beyan etmişlerdir.

18.07.2023 tarihinde Tarsus T-2 Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan mahpuslar T. S., Ç. U., Ö. B.'nin mektupla yaptığı başvuruda;

- Koşullu salıverilme hükümlerinden yararlandırılmadıklarını, idari gözlem kurulu kararlarının keyfi bir şekilde hapishanede kalmalarına araç olarak kullanıldığını, beyan etmişlerdir.

17.07.2023 tarihinde Tarsus T-2 Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan mahpus A. K. yakını tarafından yapılan başvuruda mahpusun telefon görüşü sırasında anlattıklarını aktararak;

- Sağlık problemlerinden dolayı spor yapamadığını, fakat spor yapmaması nedeni ile disiplin cezası aldığını, bu disiplin cezasının keyfi bir şekilde idari gözlem kurulu kararları ile infazının uzatılmasına malzeme olarak kullanıldığını ve infazının yakıldığını, belirtmişlerdir.

3. Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

26.10.2023 tarihinde Derneğimize mahpus E. A.'nın hapishaneden mektupla yaptığı başvuruda;

- Hapishanede birçok sorun yaşadıklarını bu sorunlarla ilgili daha önce birçok devlet Kurumuna başvuruda bulduklarını ama devletin bu sorunlara ilgisiz kaldığını beyan etmiştir.
- Yaklaşık bir yıldır faaliyette olan Ereğli Yüksek Güvenlikli Hapishanesine tüm siyasi mahpusların rıza dışında sevk edildiğini, aslında hepsinin süreli hapis cezalarının olduğunu, kimilerinin cezasının 6 aydan az kaldığını, kiminin hüküm özlü olduğunu buna rağmen ağırlaştırılmış müebbet cezasının infazı koşullarında hapis yattıklarını, mahpusların birey olmaktan kaynaklı sosyal ve kültürel tüm imkan ve ihtiyaçlarının yok eden bir tecrit uygulandığını, mahpusların tekli ve üçlü odalarda kaldığını, odaların penceresinin ve havalandırmasının olmadığını, beyan etmiştir.
- Günün 22 buçuk saatini kapalı bir odada, tecrit altında geçirdiklerini, odaların boyutu ve havalandırma olmaması sebebiyle elbise yıkama ve temizlik yapma

imkanlarının olmadığını, başka suçlardan mahpuslarla aynı şebekede tutularak bazı iletişim problemlerinin yaşanmasına sebebiyet verildiğini, beyan etmiştir.

- Sağlık sorunu yaşayan mahpusların tedavisinin hiç veya zamanında yapılmadığını, beyan etmiştir.
- Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerden faydalandırılmadıklarını, tüm bu tecrit şartlarında bir de görüş süresinin keyfi olarak 45 dk süre ile sınırlandırıldığını, beyan etmiştir.
- Odaların mahremiyetlerinin bulunmadığını, güvenlik nedeniyle odalara konulan kameraların yatakhane, banyo ve tuvaleti de gördüğünü, beyan etmiştir.
- Tahliye süresi gelen mahpusların tahliye edilmediğini, İdari Gözlem Kurulu kararlarının cezayı arttırmak üzere bir misyon edindiğini, beyan etmiştir.
- 26 yıldır hapisanede olmasına rağmen ilk defa bu koşullara karşılaştığını ve tam anlamı ile tecrit yaşandığını, beyan etmiştir.

06.11.2023 tarihinde Derneğimize mahpus M. Z. B. yakını tarafından yapılan başvuruda;

- Mahpus M. Z. B.'nin 14.11.2023'te cezasının bitmesi gerekirken hukuksuz bir şekilde İdari Gözlem Kurulu kararı ile infazını 6 ay uzatıldığını, yaklaşık 15 gün önce açık görüşe gittiklerinde arkadaşları ile her türlü iletişimleri kesildiğini, odaların tek kişilik hücrede oluştuğunu, belirtmiştir.

10.10.2023 tarihinde Derneğimize mahpus İ.A. tarafından mektupla yapılan başvuruda;

- Odalarının hücre sisteminde ve dar olduğunu havalandırması olmadığından ve tamamen kapalı olduğundan oksijen ve güneş ihtiyaçlarının karşılanmadığını, havalandırma olmadığı için sigara içilen odalarda sigara içmeyenler çok daha fazla rahatsız olduğunu, beyan etmiştir.
- Yıkadıkları kıyafetlerin yarattığı nem ve rutubetin de ayrıca sağlık sorunu yarattığını, pencerelerde demir parmaklıklar olmasına rağmen ayrıca tel takıldığını, böylece dışarı ile görsel bağın bile engellendiğini, hapisanede bulunan çoğu siyasi mahpusun süreli hapis cezaları aldığını, buna rağmen tecrit koşullarında infaz hükümlerine maruz kaldıklarını, önceden kaldığı hapisanelerde sadece hücre cezası almış ya da ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası almış kişilere uygulanan hükümleri bu hapisanede herkese uygulandığını, hücre cezaları olmadan sürekli bir hücre cezası uygulandığını, tüm bu tecrit koşullarının yanında bir de açık görüş süresinin 45 dk ile sınırlandırıldığını, beyan etmiştir.

4. Sincan L Tipi Kapalı Hapishanesi

13.11.2023 tarihinde Derneğimize mahpus Z. K. yakını tarafından yapılan başvuruda mahpusun telefon görüşü sırasında anlattıklarını aktararak;

- Mahpus Z. K.'nin akciğer kanseri olduğunu, denetimli serbestlik hükümlerinden faydalanırken hastalığı sebebi ile imza yükümlülüğünü yerine getiremediği için 04.11.2023 tarihinde İstanbul'dan Mersine dönerken yakalanarak hapisaneye götürüldüğünü belirtmiştir.

5. Bafra T Tipi Kapalı Hapishanesi

13.11.2023 Tarihli Derneğimize mahpus S. K. yakını tarafından yapılan başvuruda mahpusun telefon görüşü sırasında anlattıklarını aktararak;

- Mahpus S. K.'nın 12 yıldır hapisanede olduğunu, mahpusun havalandırma ve spor etkinliklerinin yapılmadığını, mahpusun yakınları tarafından götürülen eşyaların kendisine teslim edilmediğini - mahpuslara gelen eşyaların en az bir ay bekletildiğini- belirtmiştir.
- Mahpusun akciğerinde sorun olduğunu, sağlık sorunları sebebi ile ailesinin bulunduğu Mersin iline yakın bir hapisaneye sevkini istediğini, sevk taleplerini kabul edilmediğini ailenin maddi imkanları olmadığından çocuklarını görmediklerini belirtmiştir.

HAPİSHANE GÖRÜŞMELERİ

Görüşme Öncesi Hazırlık ve Mahpusun Bilgilendirilmesi

***Mahpuslara, tarafımız tanıtıldıktan sonra yapılan görüşmenin raporlanması ile paylaşılmasına ilişkin rızalarının olup olmadığı hususu sorularak, rızalarının bulunduğunu beyan etmesi üzerine hapisanede yaşadıkları hak ihlallerine ilişkin görüşmeye geçildi.

1. Tarsus T-Kadın Kapalı Hapishanesi

Tarsus T-Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, 21.09.2023 tarihinde, N. A., G. K. ve M. N. D. ile yapılan görüşmede mahpuslar genel olarak hapishane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve kendi yaşadığı sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmede mahpuslar;

- Koşullarına tecrit uygulandığını, diğer mahpuslarla sınırlı iletişime izin verildiğini, haftada bir kez yalnızca kendi koğuşuyla ve 10 kişi sayı sınırı ile etkinliğe çıkabildiklerini, koğuşta 13 kişi olmasından dolayı ikiye bölünüp farklı zamanlarda etkinliğe çıkmak istediklerinde ise istediklerinde de normalde 1 saat verilen etkinlik izninin yarım saat olarak verildiğini, anılan şartlar dayatıldığı için etkinliğe çıkmadıklarını, hiç bir sosyal ve kültürel etkinliklerinin olmadığını, beyan etmiştir.
- Mahpuslardan M. N. D. ve N. A.; açık görüş gününde ailelerin aynı zamanda kampüse gelmiş olmalarına rağmen bir kısım ailenin içeri alındıktan sonra sürenin başlatıldığını diğer ailelerin dışarıda bekletildiğini daha sonra içeri alındıklarında ekstra süre verilmediğini ve bu sebeple görüşme sürelerinin keyfi olarak olması gerekenden kısa tutulduğunu aynı zamanda açık görüş sırasında kamera ile çekim yapıldığını, beyan etmiştir.
- Sorunlarını iletebilecekleri bir yetkili olmadığını, kurum müdürleri ile görüşme yapmak için aylarca beklediklerini, beyan etmiştir.
- Gönderilen mektupların çok uzun sürede gideceği yere ulaştığını, başka hapisanede aynı koğuşta bulunan veya aynı evin içinde yaşayan kişilere mektup yazıldığında idare tarafından farklı zarflara konulmasının istendiği bu sebeple mektuplarının gönderilmediğini bu durumun ekonomik olarak kendilerini zorladığını, beyan etmiştir.

- Revire gitmek istediklerinde bir hafta bekletildiklerini, hastaneye sevk edildiklerinde idarenin personel eksikliği veya araç yetersizliği gerekçeleri ile uzun süre bekletildiklerini, beyan etmiştir.
- Mahpuslardan **M. N. D. ve N. A.** buldukları C7 ve C6 koşullarına yeni çıkan genelgeye dayanarak çamaşır makinesi almak istediklerini eski idarenin buna izin verdiğini makine ve fiyat araştırması yapıldığını, kendi aralarında para topladıktan sonra yeni idarenin taleplerini reddettiklerini, beyan etmiştir.

İdari Gözlem Kurulu uygulamalarıyla Şartlı Tahliye haklarının verilmemesine ilişkin;

- Tahliye olması gereken L. N., F. B. ve E.K'nın kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu'na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan sorular sorulduğunu, bu sorulara cevap verilmeyince mahpusların koşullu salıverilme imkanlarından faydalandırılmadıklarını, beyan etmiştir.

Mahpuslarla yapılan görüşmede aynı koşutta bulunan mahpus hastalıklarına ilişkin;

- Mahpus S. E. Ç.'nin raporlu hastalıkları olmasına rağmen Tarsus Hastanesinde yapılan kontrollerde hastalıkları ile ilgili bir rapor düzenlenmediğini ve muayene edilmeden taburcu edildiğini beyan etmiştir.
- Görüşülen mahpuslar ek olarak birçok mahpusun dönemsel sağlık problemi yaşadığını ancak, hapisane ve hastane uygulamalarının sağlıklı bir tedaviye imkan tanımadığını, beyan etmiştir.

2. Tarsus T-1 Kapalı Hapishanesi

Tarsus T-1 Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 21.09.2023 tarihinde, başvuru S. A. ve M.A. ile yapılan görüşmede mahpuslar genel olarak hapisane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve kendi yaşadığı sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmede mahpuslar;

- Koşullarına tecrit uygulandığını, diğer mahpuslarla sınırlı iletişime izin verildiğini, haftada bir kez yalnızca kendi koşullu spora çıkarıldığını bunun dışında hiçbir sosyal ve kültürel etkinliklerin olmadığını, beyan etmiştir.
- Yemeklerin koşullu nüfusuna göre çok az verildiğini, yemeklerde besin çeşitliliği olmadığını ve ihtiyaçları olan asgari vitamin ve minerallerin karşılanmadığını, beyan etmiştir.
- Kapalı görüş süresinin haftada 1 kez 45 dakika olduğunu, açık görüş süresinin ise ayda 1 kez 45 dakika olduğunu, telefonla iletişimin ise haftada bir kez 10 dakika olduğunu ancak aynı görüşün adli mahkumlarda 1 saat olduğunu ve bu bir saati parçalar halinde kullanabildiklerini, beyan etmiştir.
- Gönderilen mektupların çok uzun sürede gideceği yere ulaştığını, Mustafa Abi'nin aynı kampüste T-3 numaralı hapishaneden mektubunun yaklaşık yetmiş gün sonra geldiğini, yine kendisinin aynı kampüsten Kadın hapishanesine gönderdiği mektubun üç ay geçmiş olmasına rağmen hala varmadığını, gönderilen mektupların bir kısmının sürekli geri döndüğünü, mektup gönderme bedelinin yüksek olması nedeni ile aynı evde bulunan birden fazla kişiye hitaben yazılan

mektupların tek zarfa konulmak istenildiğini ancak idarece buna izin verilmediğini, beyan etmiştir.

- Evrensel gazetesinin mahpuslara verilmediğini, diğer gündelik gazetelerin ise ya gece ya da sonraki gün sabah verildiğini, dergilerden de yalnızca idarenin istediği dergilerin mahpuslara verildiğini, beyan etmiştir.
- Temizlik malzemelerini kantinden satın aldıklarını, idarenin yalnızca çamaşır suyu verdiğini, beyan etmiştir.

İdari Gözlem Kurulu uygulamalarıyla Şartlı Tahliye haklarının verilmemesine ilişkin;

- Tahliye olması gereken M. A. ve M. A.'nın kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu'na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan -Hapishaneden çıkınca siyaset yapıp yapmayacakları- gibi sorular sorulduğu için artık İdari ve Gözlem Kurulu görüşmelerine çıkmadıklarını, beyan etmiştir.

Mahpus S. A'nın hastalıklarına ilişkin;

- Böbrek yetmezliği, yüksek tansiyon, prostat ve kalp hastalığının bulunduğunu, damar tıkanıklığı ve kan değerlerinde düşüklük olduğunu, zaman zaman baygınlık geçirdiğini ve biri Tarsus'ta diğer ikisi Mersin'de olmak üzere üç kez sağlık kuruluna çıktığını ancak kurumun bu sağlık raporlarını çocuğuna vermediğini, iki kez dilekçeyle sağlık raporlarının çocuğuna verilmesini istemişse de dönüş yapılmadığını, beyan etmiştir.
- Son bir aydır hastaneye götürüldüğünde doktorun muayene esnasında yüzüne bile bakmadığını, ayda 1 kontrole götürülmesi gerekirken 2-3 ayda bir kontrole götürüldüğünü, dış sorunu için hastaneye götürüldüğünde tedavi edilmeden dişleri yapılmadan geri getirildiğini, böbrek yetmezliği ve diğer hastalıkları sebebi ile düzenli su içmesi gerekirken (Su sağlıklı tedavisinin bir parçası) hapishane koşullarının su ihtiyacını karşılamadığını, hastalıkları sebebi ile 20 tane ilaç kullandığını, hapishaneye girmeden önceki doktorunun bu ilaçlarını düzenli kullanması gerektiğini söylemişse de idarenin bunların yerine muadil ilaç verdiğini bu sebeple zaman zaman kanamasının olduğunu, beyan etmiştir.
- Ailesine ya da tedavi olabileceği illere yakın hapishanelere sevk taleplerinin dikkate alınmadığını, bu şartlarda hapishane hayatının çekilmez hale geldiğini, beyan etmiştir.
- Mahpus daha önce defalarca hastalığı ile ilgili başvurularda bulunduğunu, görüşme sağlandığını, en son aylar önce Adli Tıp Kurumuna sevk edildiğini ama tüm bu süreçlerden bir sonuç alamadığını, beyan etmiştir.

Mahpus Mustafa Abi'nin hastalıklarına ilişkin;

- Şeker hastalığının olduğunu, mide ve barsak problemleri yaşadığını, beyan etmiştir.

Mahpuslarla yapılan görüşmede aynı koşutta bulunan mahpus hastalıklarına ilişkin;

- Mehmet Aslanhan'ın kalp kapakçığında açıklık olduğunu, mahpusun görüşmeden hemen önce hastaneden döndüğünü ve Tarsus Devlet Hastanesinde kendisine de tedavi sırasında kötü davranışlarda bulunan Hekim M. A.'nın tedavi sırasında mahpusa "Lan acele etsene" dediği için tedavi olmadan hapishaneye geri döndüğünü,

- A. Ö.'nün Belinde disk kayması, karaciğer büyümesi ve yüksek tansiyon hastalıklarının olduğu,
- H. A.'nın şeker hastası olduğunu,
- M. S.'nin gözünde ve midesinde problem olduğunu,

beyan etmiştir. Görüşülen mahpuslar ek olarak birçok mahpusun dönemsel sağlık problemi yaşadığını ancak, hapishane ve hastane uygulamalarının sağlıklı bir tedaviye imkan tanımadığını, beyan etmiştir.

Tarsus T-1 Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 10.11.2023 tarihinde, Ö. S. ve S. B. ile yapılan görüşmede mahpuslar genel olarak hapishane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve kendi yaşadığı sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmede mahpuslar;

- Son zamanlarda hapishane yönetimi ve infaz koruma memurlarınca psikolojik baskıya maruz kaldıklarını, sayım esnasında gardiyanların iç koğuş kapısını sert bir şekilde yumruk ve tekmeleyerek açıp içeri girdiklerini, talep edilen gazete ve dergilerin kendilerine verilmediğini, 2023 Eylül ayında arama adı altında koğuşa girdiklerini, kendisi ve arkadaşlarının okuduğu tüm kitaplara el konulduğunu, el konulan bazı kitapların talep edildiği halde henüz kendilerine verilmediğini,
- Mahpuslar ailelerinden ve arkadaşlarından gelen mektuplara da el konulduğunu, koğuşlarında Rojava'lı arkadaşlarının olduğunu, Rojava'lı arkadaşlarının ailelerinin Suriye'de yaşamakta olup kendilerine maddi destekte bulunamadıklarını, oda arkadaşlarıyla birlikte imkanları elverdiği ölçüde Rojava'lı arkadaşlarına maddi destek sağlayabildiklerini ancak son dönemlerde özellikle kantin fiyatlarının çok fahiş olmasından dolayı maddi olarak ciddi boyutta zorluk yaşadıklarını, çok az yemek verildiğini, yemeklerinin çoğunda böcek ve taş çıktığını, kahvaltıda sadece peynir bazen de peynirin yanında birkaç zeytin verildiğini, sürekli aynı yemeklerin çıktığını,
- 2 ay kadar önce tutuklanıp hapishaneye getirilen 4 kişinin küçük bir koğuşa alındığını ve bu arkadaşlarına 1 gün boyunca yemek ve su verilmediğini, bağımsız koğuşa geçerseniz size su ve yemek veririz şeklinde gardiyanlarca tehdit edildiklerini, hakarete maruz kaldıklarını, beyan etmiştir.
- Mahpus Özgür Sungur ayrıca yaklaşık olarak 6 ay önce Tarsus T1 Nolu Hapishanesine sürgün geldiğini, Hapishaneye ilk girişinde çıplak arama dayatması yapıldığını ve bağımsız koğuşa geçmek için baskıya maruz kaldığını, beyan etmiştir.
- Mahpuslar, aileleri ile yapılan telefon görüşmesinin çok kısıtlı tutulduğunu, görüntülü konuşmaya hakkı oldukları halde görüntülü konuşmaya izin verilmediğini, bu durumun giderilmesi için Hapishane yönetimine, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, Adalet Bakanlığına talepte bulduklarına rağmen herhangi bir olumlu veya olumsuz cevap alamadıklarını beyan etmiştir.
- Mahpuslar kendi koğuşlarında bulunan S. C. K. X'in 1 ay önce Tarsus'tan Burdur Yüksek Güvenlikli Hapishane'den sürgün edildiğini, orada tek kişilik hücrede kaldığını öğrendiklerini, B. A.'nın isimli arkadaşının 1 ay önce Tarsus Kampüs Hapishanesi'nden Kırşehir'e sürgün edildiğini, M. S.'nin ise 1,5 ay önce Tarsus Kampüs Hapishanesi'nden sürgün edildiğini, nereye sürgün edildiğini bilmediklerini ve henüz kendisinden bir haber alamadıklarını dile getirmiştir.

İdari Gözlem Kurulu uygulamalarıyla Şartlı Tahliye haklarının verilmemesine ilişkin;

- Mahpus S. B.'nin 17.09.2023 tarihinde koşullu salıverilmesi gerektiğini ancak tahliye edilmediğini 3 ay süreyle tahliyesinin ertelendiğini, erteleme sebebi olarak bağımsız koşu kalmaması, milli bayramlarda etkinliklere katılmaması, kurs ve spor egzersizlerine dahil olmaması, disiplin cezaları gibi uydurma gerekçeler öne sürüldüğünü, beyan etmiştir.

Mahpus S. B.'nin hastalıklarına ilişkin;

- Vücudunun sağ ve sol tarafında kasık fıtığının olduğunu, kronik baş ağrısının bulunduğunu, hastalıklarından ötürü hastaneye sevk talebinde bulunduğu halde hastaneye sevkinin gerçekleşmediğini, Kasık fıtığından dolayı ameliyat edilmesi gerektiğini, fıtık ağrıları için korse talebinde bulunduğunu ancak revirde uzman hekimin olmaması gibi absürt söylemlerle talebinin reddedildiğini, kendisinden daha ağır hastalıkları olan arkadaşlarının da hastaneye sevki taleplerinin yerine getirilmediğini belirtmiştir.

Mahpuslarla yapılan görüşmede aynı koşu bulunan mahpus hastalıklarına ilişkin;

- 08.11.2023 tarihinde Metris Kapalı Hapishanesinden gelen mahpus A. Ç.'nin kendi koşularına alındığını, Mahpus A. Ç.'nin %75 engelli durumda olduğunu, bakımını ve ihtiyacını imkanları el verdiği ölçüde karşıladıklarını, A. Ç.'nin Tarsus T-1 Kapalı Hapishanesine getirildiğinde yolda 12 saat boyunca su ve yemek verilmediğini, Tarsus'a getirildikten sonra 1 gün boyunca ayrı bir odaya alınıp su ve yemek ihtiyacının karşılanmadığını, A. Ç.'nin hapishanede kalamayacağına dair raporu bulunduğu halde tahliye edilmediğini, en kısa zamanda avukat ve vekillerden oluşan bir heyetin A. Ç. ile görüşme gerçekleştirmesinin faydalı olacağını ve bu konuda kamuoyu oluşturulması gerektiğini beyan etmiştir.

3. Tarsus T-2 Kapalı Hapishanesi

Tarsus T-2 Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 21.09.2023 tarihinde, mahpuslar F. G., R. E. ve Ö. B. ile yapılan görüşmede genel hapishane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve kendi yaşadığı sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmede mahpuslar;

- Daha önce aktivite olarak yapılan spor süresi 45 dakika iken ceza evi kurumu tarafında bu sürenin 30 dakikaya indiğini, yapılan kısıtlamayı protesto ettikleri için 7 ay boyunca görüş kısıtlaması, telefon kısıtlaması, faks gönderme kısıtlaması, mektup gönderme kısıtlamasının getirildiğini beyan etmiştir.
- Hastane sevk taleplerinin olmasına rağmen, sevk taleplerine ilişkin 8 aydır taleplerinin yerine gerilmediğini beyan etmiştir. Koşu arama esnasında mahpusların kantin ve kırtasiye malzemelerine el konulduğunu bunları da daha sonra geri verilmediğini, beyan etmiştir.
- Koşu içerisinde yer alan yatakların hijyenik olmadığını ve ciddi anlamda kirli olmasına rağmen ceza evi kurumu tarafından değiştirme talepleri kabul edilmediğini beyan etmiştir. Ceza evi içerisinde sorunları çözmek için muhatap bulamadıklarını, beyan etmiştir.

- Yemeklerin kötü olduğu ve yenilmeyecek durumda olduğunu beyan etmiştir. Eskiden musluklardan akan suyun içilebilir olduğu daha sonra suyun içilmeyecek duruma geldiğini, beyan etmiştir.
- Suyun kantinden alınması mahpuslar için ekstra maddi külfet haline geldiğini beyan etmiştir. 2018 de kendisinin ölüm orucu sonucunda bağırsak sorunu yanında yemek kesilmesi sorunu olmasına rağmen tedavi taleplerinin reddedildiğini, beyan etmiştir.
- Atölyenin kullanılması, kütüphanenin kullanılması ve sosyal faaliyetlerinin engellendiğini beyan etmiştir.
- Doktorların randevu verdiği tarihlerde hastaneye götürülmediklerini, infaz koruma memurlarının doktorlara bunların bir şeylerinin olmadığını doktorun işine karıştığını doktoru etkilemeye çalışarak tedaviyi engellemeye çalıştıklarını beyan etmiştir. Mahpus R.E. tedavi esnasında yatakta her iki kola kelepçe takıldığını ve bu şekilde hareket alanlarının kısıtlandığını beyan etmiştir.
- Sosyal aktivitelerinin kısıtlanmasından sonra yapılan eylem sonucunda; Mahpuslar **A. A., K. E., Ö. F. Y., Ş. K., C. K., T. T'nin** 7 ay boyunca telefon ve görüş hakları engellendiğini beyan etmiştir.

İdari Gözlem Kurulu uygulamalarıyla Şartlı Tahliye haklarının verilmemesine ilişkin;

- Mahpuslar; T.S., Ç.U., Ö.B. mahpusların koşullu salıverilme koşullarının olmasına rağmen tahliye edilmediklerini beyan etmiştir.
- Mahpus olan N. K.'nin 30 yılı tamamlamasına rağmen koşullu salıverilmeden faydalanmadığını, mahpusun dönem değerlendirme puanı 52 olması bu dönem değerlendirme puanı ile tahliye koşulları oluşmasına rağmen İçişleri Bakanlığında gelen bir ekip mahpusun dönem değerlendirme puanı 52'den 19 puana düşürülerek tahliyesinin engellendiğini beyan etmiştir. Normal koşullarda hapisane kurumu tarafından psikolojik mülakatta çıkartılmadan tahliyesinin engellendiğini beyan etmiştir. Hapishane savcısının tamamen keyfi hareket ederek tahliyeyi engellediğini beyan etmiştir.

Mahpuslarla yapılan görüşmede aynı hapishanede bulunan mahpus hastalıklarına ilişkin;

- Mahpus B. Ö.'nün, 80 yaşında olduğunu prostat hastası olduğunu, tansiyon, şeker, %85 görme engelli olmasına rağmen tedavi talepleri reddedildiğini, beyan etmiştir.
- Mahpus A. A.'nın 60 yaşında olduğunu yüksek tansiyon ve şeker hastası olduğunu beyan etmiştir.
- Mahpus A. K.'nin 55 yaşında olduğunu 26 yıldır ceza evinde olduğunu yüksek tansiyon, şeker hastası, obez olması ve hormon sağlık sorunu olmasına rağmen tedavi talepleri reddedildiğini beyan etmiştir.
- Ş. K.'nin şeker hastası, tansiyon hastası, kolesterol hastası olduğu ancak en ağır hastalığı olduğu koah hastası olduğunu beyan etmiştir.

4. Tarsus T-3 Kapalı Hapishanesi

Tarsus T-3 Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 21.09.2023 tarihinde, A. Ç.'nin ve S. O.'nun ile yapılan görüşmede mahpuslar genel olarak hapishane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve kendi yaşadığı sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmede mahpuslar;

- Koşullarına tecrit uygulandığını, haftada bir kez yalnızca ve yarım saat kendi koşusuyla spora çıkarıldığını bunun dışında hiçbir sosyal ve kültürel etkinliklerin olmadığını, beyan etmiştir.
- Yemeklerin koğuş nüfusuna göre çok az verildiğini, yemeklerde besin çeşitliliği olmadığını ve ihtiyaçları olan asgari vitamin ve minerallerin karşılanmadığını, yemeklerin insan sağlığını olumsuz etkileyecek seviyede olduğunu bundan dolayı koğuştaki herkesin mide sorunları yaşadığını, beyan etmiştir.
- Koğuş aramalarında birden fazla evrak alabileceken her seferinde bilerek tek evrak alındığını ve bunu yaparak sürekli olarak disiplin cezası ile karşı karşıya kaldıklarını, beyan etmiştir.

İdari Gözlem Kurulu uygulamalarıyla Şartlı Tahliye haklarının verilmemesine ilişkin;

- Tahliye olması gereken İ. B.'nin ve S. B.'nin kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu'na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan -Hapishaneden çıkınca siyaset yapıp yapmayacakları, pişman mısın, denetimden yararlanmak istiyorsan tarafsız koğuşa geçmen gerekiyor- gibi sorular sorulduğu, denetimi yaklaşanların puan sisteminden yararlanmaması için programlara çıkartılmadığını, disiplin soruşturması olmadan da ceza sürelerinin tam yatırıldığını (S. B. gibi) beyan etmiştir.

Mahpus A.Ç'nin hastalıklarına ilişkin;

- Bel fıtığı, mide yarası (ülser), bademciklerin kötü durumda olduğunu beyan etmiştir.
- Bel fıtığından dolayı aylardır hastaneye götürülmediğini, götürülmesi durumunda dahi verilen randevuların 5-6 ay sonrasına verilerek tedavi sürecinin yılları alacağını, beyan etmiştir.
- Mahpus bademcik hastalığı ile ilgili ameliyatın yaşının geçtiğinden dolayı olamadığını, bademcik ile ilgili bir sorun yaşadığında revire veya hastaneye götürülmesinin aylar aldığını belirtmiştir.

Mahpus S. O.'nun hastalıklarına ilişkin;

- Sadece mide problemi yaşadığını, beyan etmiştir.

Mahpuslarla yapılan görüşmede aynı koğuşta bulunan mahpus hastalıklarına ilişkin;

- İ. B.'nin gözlerinin görmediğini, beyan etmiştir.
- İ. O'nun idrar yollarında daralma olduğunu ve sıklıkla sorun yaşadığını, idrar yollarındaki daralmadan dolayı hastaneye götürüldüğünde sadece ağrı kesici verildiğini, akli melekelerinin yerinde olmadığını, hapishanede kalabilecek durumunun olmadığını, akli melekelerinin olmadığına ilişkin başvuru yapmak istediğinde gardiyanların bizden akıllısın diyerek reddettiğini, kafasında platin olmasından dolayı baş ağrısı çektiğini, beyan etmiştir.
- Görüşülen mahpuslar ek olarak birçok mahpusun dönemsel sağlık problemi yaşadığını ancak, hapishane ve hastane uygulamalarının sağlıklı bir tedaviye imkan tanımadığını, revire çıkarılmalarının ayları bulduğunu, revire çıktıklarında ise görevlilerin onlarca ilaç yazdıklarını ve ilaçların geçici çözüm olduğunu beyan etmiştir.

5. Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesi

Aksaray T Tipi Kapalı Hapishanesi'nde 28.09.2023 tarihinde, M. G., R. E., S. G., A. G. ve M. S. ile yapılan görüşmelerde mahpuslar genel olarak hapishane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunlar ve kendi yaşadığı sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmelerde mahpuslar;

- Koşullarına tecrit uygulandığını, diğer mahpuslarla sınırlı iletişime izin verildiğini, haftada bir kez yalnızca kendi koğuyla spora çıkarıldığını bunun dışında hiçbir sosyal ve kültürel etkinliklerin olmadığını, beyan etmiştir.
- Yemeklerin koğuş nüfusuna göre çok az verildiğini, yemeklerde besin çeşitliliği olmadığını ve ihtiyaçları olan asgari vitamin ve minerallerin karşılanmadığını, beyan etmiştir.
- Açık görüş süresi haftada 1 kez 30 dakika olduğunu, telefonla iletişimin ise haftada bir kez 10 dakika olduğunu, açık görüşe çıkarken geçirilen sürenin de görüş dakikasına eklendiğini, beyan etmiştir.
- Evrensel gazetesinin verilmediğini, diğer gündelik gazete ve dergilerden de yalnızca idarenin istedikleri mahpuslara verildiğini, beyan etmiştir.
- Sıcak suyun yeterince verilmediğini, verildiği zaman dahi günde yarım saat sıcak suyun aktığı ancak sıcak su adı altında çoğu kez soğuk suyun verildiğini, 19 kişiye günde yarım saat sıcak su verildiğini ve suyun çok yetersiz kaldığını
- Jandarma ile hastane veya başka bir nedenle dışarı çıkarıldıklarında ayakkabıyı çıkarma ve ağız kontrolü gibi kötü muamele uyguladıklarını,
- Ayrıca revire çıkarmaların dahi çok zor olduğunu 3-4 ayda bir revire çıkarıldıklarını, beyan etmiştir.

İdari Gözlem Kurulu uygulamalarıyla Şartlı Tahliye haklarının verilmemesine ilişkin;

- Tahliye olması gereken T. Y., İ. A. ve S. G.'nin kurum tarafından tahliye edilmediğini, daha önceden İdari ve Gözlem Kurulu'na çıkarılan kişilere rahatsız edici, cezaları ile ilgili olmayan -Hapishaneden çıkınca siyaset yapıp yapmayacakları, çıkınca dağa mı gideceksin, pişman mısın, Abdullah Öcalan hakkında ne düşünüyorsun, Gabar'da petrol çıkmış ABD size yardım ediyor mu, ABD'yi nasıl görüyorsunuz- sorular sorularak şartlı tahliyeden yararlandırmamak adına çabalar sarf edildiğini, cezaların tam yatırıldığını, beyan etmiştir.
- Hapishane savcısının ve hapishane psikoloğunun kanuna ve hukuka aykırı beyanlarda ve uygulamalarda bulduklarını, özellikle psikoloğunun psikoloğu ile yapılan görüşmelerde psikoloğun meslek etiği ile bağdaşmayan sorular sorduğunu, "devletimiz kırk yıldır terör örgütü ile mücadele ediyor bu mücadeleyi başarılı buluyor musunuz?", "dağdan bir terörist gelip eylem yapsa yardım eder misiniz veya onu şikayet eder misiniz?", "Eren Bülbül ile ilgili ne düşünüyorsunuz?" gibi absürt sorular sorarak bu sorular karşılığında mahpusun tavır ve tutumunu hapishane İdare Gözlem Kuruluna olumsuz bir şekilde yansıttığını, psikoloğun mesleğini icra etmek yerine bu tip sorular sorarak baskı kurduğunu ve Kurulun mahpusun şartlı tahliyesini engelleyici görüş beyan ettiğini, yine hapishane savcısının mahpuslara "PKK terör örgütü demediğiniz müddetçe hiçbir şekilde şartlı tahliyelerinizin gerçekleştirilmeyeceğini" açıkça ifade ettiği, mahpusların hapishane savcısına Anayasada belirtilen düşünce ve kanaatlerin zorla ifade

ettirilemeyeceğine dair hatırlatmasına karşılık “geç bunları bunlar hikaye” diyerek geçiştirdiğini ve hukuka aykırı davrandığını,

Mahpus M. G.’nin hastalıklarına ilişkin;

- Kalp sorunu, bel fıtığı, sinüzit olduğunu, beynin üzerinde plak oluştuğunu ve sürekli olarak ağrılarının olduğunu ancak ilaçlar ile ağrılarının dindirildiğini, beyan etmiştir.

Mahpus S. G.’nin hastalıklarına ilişkin;

- Açık kalp ameliyatı ve durumunun kötü olduğunu, kalp kapakçığı yetersizliği olduğunu, beyan etmiştir.

Mahpuslarla yapılan görüşmede aynı koğuştta bulunan mahpus hastalıklarına ilişkin;

- H. A.’nın bağırsak ve midesinde sorun yaşadığını, tuvalete gidemediğini, gitse bile saatlerce tuvalette kaldığını, beyan etmiştir.
- Görüşülen mahpuslar ek olarak birçok mahpusun dönemsel sağlık problemi yaşadığını ancak, hapishane ve hastane uygulamalarının sağlıklı bir tedaviye imkan tanımadığını, revire iki ayda bir çıkartıldıklarını, revirden hastaneye sevk olmalarına rağmen aylarca hastaneye gidemediklerini, beyan etmiştir.

6. Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi başvuru H. S., Y. B. ve İ. S. ile yapılan görüşmede mahpuslar genel olarak hapishane uygulamasına ilişkin yaşadıkları sorunları aktarmıştır.

Bu görüşmelerde mahpuslar;

- Hapishane içerisinde şebeke (modül) sistemi olduğunu, hücrelerin tek ve 3 kişilik modüller şeklinde düzenlendiğini, H.S.’nin 3 kişilik odada, Y. B.’nin ve İ.S.’nin tek kişilik hücrede kaldığını, tek kişilik hücrede kalma uygulamasının tutuklu veya hükümlü durumu gözetilmeksizin herkese uygulandığını, beyan etmiştir.
  - Sürekli psikolojik olarak yıpratılmaya çalışıldıklarını ve gürültüye maruz bırakıldıklarını, sesler çıkartılarak rahatsız edildiklerini, her saat kontrol edildiklerini, ışıkların sürekli açık tutulduğunu ve bu uygulamanın tüm mahpuslara uygulandığını, beyan etmiştir.
  - Gün içerisinde sadece 1 saat ortak alanı kullanabildiklerini, günün geri kalan tüm zamanlarında tek kişilik odalarda geçirdiklerini, Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerden faydalandırılmadıklarını, tüm bu tecrit şartlarında bir de görüş süresinin keyfi olarak 45 dk süre ile sınırlandırıldığını, beyan etmiştir.
  - Odaların mahremiyetlerinin bulunmadığını, güvenlik nedeniyle odalara konulan kameraların yatakhane, banyo ve tuvaleti de gördüğünü, beyan etmiştir.
  - Tahliye süresi gelen mahpusların tahliye edilmediğini, İdari Gözlem Kurulu kararlarının cezayı arttırmak üzere bir misyon edindiğini, beyan etmiştir.
  - Kelepçeli muayene uygulamasına maruz kaldıklarını ve doktorların kelepçeli muayene uygulamasında ısrarcı olduğunu, hapishane revirine çıktıkları zaman doktorların gardiyanların huzurunda muayene ettiğini ve kelepçeli muayene dayatıldığını, beyan etmiştir.
- Yeniyaşam ve Evrensel gazetelerinin verilmediğini, beyan etmiştir.

GÖZLEM VE DEĞERLENDİRME

1. İşkence ve Kötü Muamele

5275 Sayılı Kanun'un "Hapis cezasının infazında gözetilecek ilkeler" başlıklı 6. maddesi, 1-b bendi; "Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve maneî koşullar altında çektirilir." şeklindedir.

Genel mahpus anlatımlarında; mevcut hapisane gardiyanlarının kendilerine karşı tutumlarının çok sıkıntılı olduğu, sürekli kendilerini kışkırtacak şeyler söyledikleri, kendilerine tehdit ve tahkir içeren söylemlerde buldukları, bu konu ile ilgili defalarca hapisane idaresi ile görüşmelerine rağmen bu eylemlerin devam ettiği, bu eylemlerin sadece siyasi koşullara uygulanmayıp ara ara adli koşullardan duydukları kadarıyla adli koşullarda da çok ciddi baskı ve sıkıntılar olduğu, yakın zamanda on bir adli mahpusun intihar ettiğini duydukları, hapisane idaresinin bu durumla ilgili hiçbir önlem almadığını düşündükleri öğrenilmiştir.

Mahpusların özel yaşam alanlarına ağır müdahalelerin, habersizce sürgün edilmelerinin, kendilerine ve kişisel eşyalarına karşı saygısızca ve tahkir edici tutumların, mahpuslara yönelik mütemadiyen tehdit ve tahkir içeren veya kışkırtıcı söylemlerin mahpuslarda manevi olarak ıstıraba yol açacağı ve bu durumun infaz ilkeleri ile bağdaşmayacağı kanaatine varılmıştır.

Ereğli Yüksek Güvenlikli Hapishane'de mahpuslara uygulanan tecrit sisteminin mahpusların aldığı ceza ile orantılı olmayacak şekilde uygulandığı, tüm mahpuslara ağırlaştırılmış müebbet infazından daha ağır bir infaz sisteminin uygulandığı, mahpusların günün 23 saatini bir hücrede geçirdiği öğrenilmiştir. Bu durumun mahpusların tüm haklarına, manevi varlıklarına ve infaz ilkelerine ağır bir saldırı niteliğinde olduğu kanaatine varılmıştır.

Ayrıca AİHM ve AYM kararları kapsamında; özellikle hasta mahpusların tedavi haklarının ihlal edilmesi başta olmak üzere, mahpusların aşağıda tüm başlıklarda değinilen haklarından mütemadiyen mahrum bırakılmasının ihmali suretle işkence veya kötü muamele eylemleri kapsamında kaldığı ve bu durumun infaz ilkeleri ile bağdaşmayacağı kanaatine varılmıştır.

2. Sağlık Sorunları

Yapılan görüşmelerde en az 20 mahpusun dikkat edilmesi gereken önemli hastalıklarının olduğu öğrenilmiştir.

5275 Sayılı Kanun'un madde 16/2 hükmü; "Diğer hastalıklarda cezanın infazına, resmî sağlık kuruluşlarının mahkûmlara ayrılan bölümlerinde devam olunur. Ancak bu durumda bile hapis cezasının infazı, mahkûmun hayatı için kesin bir tehlike teşkil ediyorsa mahkûmun cezasının infazı iyileşinceye kadar geri bırakılır." şeklindedir. Bu hüküm infaz ilkelerini düzenleyen **5275 Sayılı Kanun'un madde 2/2;** "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz." hükmüne amirdir. **Raporda geçen Suphi Aydın, İbrahim Oruç ve Ahmet Çelik'in kuvvetle muhtemel ağır hasta mahpuslardan olabileceği**

kanaatine varılmıştır. Anılan mahpuslar hakkında gerekli sağlık tahkikatının başlatılarak mahpusların hapisanede kalmasının hayatları için kesin bir tehlike teşkil etmesi durumunda cezalarının infazının geri bırakılması, hapisanelerde kalacaklarsa dahi hastalıkları ile özel ve kapsamlı ilgilenilmesi gerektiği, aksi durumun mahpusların yaşam ve sağlık haklarını ihlal edeceği önemle vurgulanmalıdır.

Hapishane koşulları ve yaşanan hak ihlallerinin hasta mahpusların yaşamını çekilmez duruma getirdiği, özellikle ağır kronik rahatsızlığı olan mahpuslara makul yaşam ve tedavi koşullarının sunulmadığı, revire çıkma taleplerinin de sürüncemede bırakıldığı öğrenilmiştir.

Özellikle son yıllarda raporlarımıza yansıdığı üzere Mersin yerindeki hekimlerin mahpuslara yönelik tavır ve davranışlarının, tedavi yöntemleri ya da keyfi tutumla tedaviden kaçınma eylemlerinin vahim ve endişe verici boyuta ulaştığı, bazı mahpusların insan onuruna aykırı tedavi dayatılması sebebi ile sağlık haklarından imtina etmek zorunda kaldığı gözlemlenmiştir. Mahpuslara hiçbir tehlike şüphesi bulunmamasına rağmen kelepçeli muayene dayatılmasının insan haklarına ve meslek onuruna ağır saldırı niteliği taşıdığı kanaatine varılmıştır.

Hekimlerce, meslek onuruna ve hasta haklarına aykırı bir tedavi yöntemi uygulanması, muayene sırasında keyfi kelepçe dayatılması, mahrem muayeneler sırasında içeride gardiyan bulundurulması, keyfiyete göre muayene etmekten kaçınılması, uzun süren tedavilerde sürekli hekim değiştirilerek tedavi sürecinin uzatılması, hastalığın ehemmiyeti dikkate alınmadan taleplerin göz ardı edilmesi, revire çıkma ve hastaneye sevk edilme taleplerinin sürüncemede bırakılması, mahpusların sağlık haklarına yönelik ciddi hak ihlalleri yaratmakta olup, **konu ile ilgili ihmali olan kişiler hakkında adli ve idari soruşturma başlatılması gerektiği, koşulların düzeltilmesi için Adalet Bakanlığınca derhal gerekli çalışma ve denetimlerin başlatılması gerektiği kanaatine varılmıştır.**

3. İnfaz Yakma

Komisyon faaliyetlerimize son dönemlerde sıklıkla başvuru konusu olan infaz yakma hususu önem arz etmektedir. Özellikle geçtiğimiz yıldan bu yana idari gözlem kurulu kararlarının keyfi uygulama ve kıstasları ile birçok mahpusun infazının yakıldığı öğrenilmiştir.

Derneğimize yapılan başvurular ve heyetlerimizce yapılan görüşmelerde en az 14 mahpusun infazının yakıldığı öğrenilmiştir. Anılan infaz yakma uygulamasının bir kurum standardı haline gelmesi sebebiyle birçok mahpusun daha aynı gerekçelerle infazının yakılmış olabileceği öngörülmektedir. Yine daha önceki ve halihazırdaki raporlarımıza yansıdığı üzere mahpuslara gerekçesiz ve **keyfi şekilde disiplin cezaları uygulandığı, uygulanan disiplin cezalarının mahpusların infazlarının yakmaya gerekçe olarak kullanıldığı,** nitekim bu disiplin cezaları sonrası infazını tamamlamış birçok mahpusun koşullu salıverilme hükümlerinden faydalandırılmadığı öğrenilmiştir. Mahpuslara yönelik keyfi disiplin cezası ve İdari Gözlem Kurulu kararlarıyla infaz yakma uygulamalarının mahpusların umut haklarını ağır derecede ihlal ettiği kanaatine ulaşılmıştır. Anılan uygulamaların eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının ihlalini doğuracağı belirtilmelidir.

4. Beslenme ve Hijyen Sorunları

Yemeklerin çok az geldiği, yenilmeyecek durumda olduğu, şebeke suyunun kuyu suyu ve tuzlu olduğu, **daha önceden devam eden sıcak sorununun henüz tam anlamı ile giderilmediği, bazı koşullara uzun zaman sıcak suyun verilmediği soğuk suyun ise zaman zaman ise kesintiye uğratıldığı,** kantinde satılan ürünlerin çok kalitesiz, standart dışı olduğu ve fahiş fiyatlara satıldığı, bu nedenle mahpusların alışveriş yapma imkanlarının çok zor olduğu, ek gıda ve su ihtiyaçlarının kantin yolu ile karşılanmasının zorlaştırıldığı öğrenilmiştir. Bu durumların mahpusların sağlık ve beslenme açısından asgari insani yaşam standartları açısından ihlal yarattığı gözlemlenmiştir.

Pandemi koşullarına rağmen; hapisane idaresince gerekli ve yeterli temizlik malzemelerinin verilmediği, mahpuslara çok az sayıda maske verildiği, uzun süre aynı maskeyi kullanmak zorunda kaldıkları, gardiyanların koşullara maskesiz girdikleri, bu konuda önlem almadıkları, bu durumun mahpusların sağlığı açısından tehlike yarattığı, pandemi ile ilgili yeterli önlemin alınmadığı öğrenilmiştir.

Özetle; heyetlerimizce, son derece kötü denilebilecek hapisane koşullarının düzeltilmesi gerektiği, mevcut koşulların mahpusların sağlığı ve güvenliği açısından ciddi tehlikeler barındırdığı, hapisane idaresinin beslenme, sağlık ve hijyen konusunda pasif bir tutum sergilediği, koşulların iyileştirilmesi için **Adalet Bakanlığınca derhal gerekli çalışma ve denetimlerin başlatılması gerektiği kanaatine varılmıştır.**

5. Haberleşme ve Sosyal İmkanlar ile İlgili Sorunlar

Hapisane idaresinin pandemi koşullarını öne sürerek sosyal imkanlar ve faaliyetler konusunda mahpusların kanuni sosyal haklarını yerine getirmekten imtina ettiği, defalarca talep edilmesine rağmen oda değişikliklerinin uzun süredir yapılmadığı öğrenilmiştir.

Sportif faaliyetlerin çok nadir yapıldığı (ortalama iki ayda bir), eğitsel ve kültürel faaliyetlerin ise neredeyse hiç yapılmadığı öğrenilmiştir.

Havalandırmaya çıkma, spor yapma ve diğer mahpuslarla sohbet etme hakkının engellendiği, tecrit ve izolasyon koşullarında bir yaşamın dayatıldığı, bunun da zaten zor olan hapisane yaşamını daha da zorlaştırarak, sosyal haklarının ihlal edildiği, anılan eylemlerin infaz hukukunun amaçlarıyla ve evrensel değerlerle bağdaşmadığı, bu hakların geciktirilmeden kanuna uygun şekilde tanınması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Mahpusların kanunlarla tanınmış haklarının pandemi süreci bahane edilerek sosyal imkanlardan ve insani haklardan mahrum bırakılmalarının infaz hukuku ilkeleri ile bağdaşmadığı kanaatine varılmıştır.

Mahpuslara yeterince kırtasiye malzemesi verilmediği, öğrenilmiştir.

Hapisane idaresince mahpuslara gelen mektupların verilmediği, kendilerinin gönderdiği mektupların da çoğu zaman yerine iletilmediği öğrenilmiştir.

Yeni Yaşam ve Evrensel gazetesinin ve bakanlık onaylı Kürtçe kitapların verilmediği öğrenilmiştir.

Mahpus ailelerinin getirdikleri eşyaların ve kitapların kabul edilmediği veya verilmediği, şahsi eşyalarının kendilerine verilmeyip depo edildiği, taleplerinin sürüncemede bırakıldığı, hapishane idaresince bu kotanın keyfi bir şekilde konulduğu öğrenilmiş, mahpusların bu haliyle okuma, kişisel birikimlerini arttırma ve bilgi edinme haklarının ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

Özetle; mahpusların içinde buldukları ağır şartları ve yaşadıkları sorunların çok sayıda mahpus tarafından farklı zamanlarda sıkça dile getirildiği göz önünde bulundurulduğunda, hapishane idaresinin daha yapıcı ve faydalı önlemler alarak mahpusların sosyal haklardan faydalandırılması gerektiği ve **hapishane idaresinin günlük, keyfi uygulamalarının Adalet Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlarca denetlenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.**

6. Dilekçe Hakkı

Anayasal bir hak olan hapishane idaresine ve diğer kurum ve kuruluşlara yazılan talep ve şikayet dilekçelerinin işleme konulmadığı, dilekçeler için herhangi bir evrak kayıt numarası verilmediği, dilekçenin akıbeti sorulduğunda böyle bir dilekçenin olmadığı söylenerek mahpusların dilekçelerinin işleme dahi konulmadığı öğrenilmiştir.

Hapishane idaresince mahpusların dilekçe hakları engellenerek diğer kurum ve kuruluşlara etkili başvuru haklarının ihlal edildiği, mahpusların yaşadığı hak ihlallerini ilgili makamlara bildiremedikleri, bu haliyle dilekçe haklarının ihlal edildiği ve yaşadıkları hak ihlalleri nedeni ile başvuru yollarının kapatıldığı veya etkisizleştirilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir. Ceza Yasasının 121. maddesine göre hapishane idaresinin hukuki bir neden olmaksızın mahpusların dilekçelerinin kabul etmemesinin suç oluşturduğu, **konu ile ilgili hapishane idaresi hakkında etkin adli ve idari soruşturma yürütülmesi gerektiği, Adalet Bakanlığı ve ilgili diğer kurumlarca sürecin takip edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.**

7. Hapishane İdaresi ile İletişim Sorunları

Mahpusların hapishane idaresinin tutum ve davranışlarından vazgeçmemesi sebebiyle, hapishane müdürleriyle görüşme talep ettikleri ancak çoğu zaman muhatap alınmadıkları, hapishane idaresinin bu pratiğin sürekli tekrarladığı, **mahpuslara disiplin cezası verilerek infaz sürelerinin uzatıldığı, İnfaz Yasasının mahpusları sindirmek için keyfi bir araç olarak kullanıldığı, hapishane idaresinin ivedilikle denetlenmesi ve mahpusların hayatını çekilmez kılan kötü muamele uygulamalarının acilen sonlandırılması gerektiği gözlemlenmiştir.**

Yaşanan tüm hak ihlalleri yönündeki şikayetlerin halen artarak devam ettiği göz önüne alındığında, iddiaların üstü örtülmeden ve delillerin kaybolmaması için geciktirilmeden kanunlara ve evrensel değerlere aykırı, ulusal ve uluslararası sözleşmelerle mutlak olarak yasaklanan işkence, darp, kötü muamele, tehdit, hakaret ve onur kırıcı davranışların önlenmesi bakımından etkin adli ve idari soruşturmaların yapılması, delillerin araştırılması, iddia sahiplerinin ve tanıkların

beyanı alınarak bu davranışlarda bulunan görevlilerin tespit edilmesi ve haklarında işlem yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

- Ulusal ve uluslararası insan hakları hukukunda; mahpusların hakları ile ilgili oldukça gelişmiş standartlar olmasına karşın mahpuslar ilgili hakları ve düzenlemeleri doğrudan kullanamamakta, tutuldukları yerlerde bulunan yetkililer aracılığı ile ancak kullanabilmektedir. Yetkililer, hapishane müdürleri, kaynağını uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve Anayasa'dan alan yasal düzenlemelere aykırı işlemler ve uygulamalar yapmaktadır. Bu durum mahpuslarda, ailelerinde, avukatlarında ve insan hakları örgütlerinde hapishane sistemine ilişkin ciddi güvensizlikler oluşturmaktadır. Bir bütün olarak bu saptamalar, hapis cezalarının infazında özgürlüğünden yoksun bırakılmanın kendi başına yeterli bir ceza olduğu gerçeğinin göz ardı edildiği ve gerek hapishanenin fiziksel koşulları ve gerekse uygulanan rejimin, çekilmekte olan cezanın şiddetini daha da arttırdığını göstermektedir. Mahpusluğun bu "ağırlaştırılmış" koşullarını etkin biçimde denetleyecek bir mekanizma bulunmamaktadır. Mahpusun avukat görüşü, arkadaş görüşü ve aile görüşlerinden mahrum bırakılması, yine dışarıyla iletişim bağı olan telefon, faks ve mektup hakkının engellenmesi gibi uygulamalar insanlık onuruna aykırı uygulamalardır. Mahpusun işkence ve onur kırıcı ceza işlemlerine maruz bırakılması demektir.
- Birleşmiş Milletlerin 17 Aralık 2015 de toplanan genel kurulunda kabul edilen Mahpuslara Yönelik Muameleye İlişkin Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) Mahpus hakları bakımından en önemli ve ayrıntılı düzenlemeleri içermektedir. Mandela kuralları özellikle BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesine, BM Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesine ve BM İşkence Karşıtı Sözleşmeye ve eki seçmeli protokolüne özellikle atıf yapmakta ve mahpus haklarının BM'nin çeşitli kararları ve ilkeleri ekseninde korunduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla infaz kanunuyla ilgili düzenlemeler yapılırken anayasa 90. Madde uyarınca BM Mandela Kurallarının göz önüne alınması gerekliliği açıktır. Bu kapsamda kuralların temel ilkeleri rehber alınmalıdır. Bu ilkeler bütün mahpuslara insanlık onuru ve değerine uygun davranılması, ayrımcılık yasağı, dış dünyayla ilişkilerinin muhafaza altına alınması gibi çok sayıda ilkedен oluşur. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallarının (Nelson Mandela Kuralları) 1. maddesinde; "Bütün mahpuslar, doğuştan sahip oldukları insanlık onuru ve değeri gözetilerek saygı ile muamele görecektir. Gereğesi ne olursa olsun hiçbir mahpus işkence ve diğer zalimane insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz bırakılamaz ve tüm mahpuslar bu tür muamelelerden korunur. Mahpusların, personelin, hizmet sağlayıcıların ve ziyaretçilerin emniyeti ve güvenliği her zaman sağlanır." İlkesi vardır.
- BM Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 10. maddesinde açık bir şekilde "Özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişiler insani muamele ve insanın doğuştan kazandığı insan onuruna saygılı davranış görme hakkına sahiptir" denilmektedir. Yine BM Mahpusların Islahı İçin Temel Prensiplerin 1. maddesinde; "Bütün mahpuslara doğuştan sahip oldukları insanlık onurunun ve değerinin gerektirdiği saygıyla muamele yapılır" denilmektedir. Oysa cezaevlerinde insanlık

onuruna yakıştır muamele yapılmamakta ve mahpuslar şiddet, hakaret ve kötü muameleye ve hak ihlallerine maruz kalmakta, hasta olanların tedavileri aksatılmakta, iletişim ve bilgi edinme hakları engellenmektedir.

- Cezaevlerinde son dönemlerde artış gösteren işkence-darp vakalarına son verilmeli, sorumlu olan kişiler hakkında soruşturma açılmalı ve cezai yaptırımlar uygulanmalıdır. Mahpuslara yapılan işkence, onur kırıcı ve kötü muameleler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile yasaklanmıştır. Madde3: İşkence Yasağı" Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tâbi tutulamaz."
- Hapishanelere bağımsız sağlık kurumlarının girmesine ve inceleme yapmasına izin verilmelidir. Hapishanelerin denetiminde başta meslek kuruluşları ve insan hakları örgütleri olmak üzere ilgili kuruluşların yer alacakları şekilde yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- AIHS'in 14. maddesinde düzenlenen "Ayrımcılık Yasağı" ilkesine göre "Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır."
- Hakkında yasaklama, toplatma kararı olmayan gazetelerin hapishanelere alınmasının önündeki engeller kaldırılmalı ve temini sağlanarak gazeteler mahpuslara verilmelidir. "Recep Bekik ve Diğerleri'nin" AYM'ye başvuruları (2016/12936): AYM, 27.03.2019 tarihinde ücreti ödenmiş, hakkında toplatma kararı olmayan süreli yayınların verilmemesinin Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan "ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini" karar vererek şikâyetçilere 500 TL tazminat ödenmesine hükmetmiştir.
- Ailelerinden uzakta olan mahpusların, maddi koşullar ve hastalıklar nedeniyle gelemeyen ailelerine yakın cezaevlerine nakil talepleri kabul edilmelidir.
- AIHM, Abdulkerim Avşar (19302/09) ve Abdulkerim Tekin'in (49089/12) başvurularını inceleyerek 17 Eylül 2019 tarihinde, Türkiye'deki önemli sorunlardan biriyle ilgili ihlal kararı verdi. Ailelerinden uzak cezaevlerine nakledilen mahpusların hastalık sebebiyle ya da maddi sebeplerle kendilerini görmeye gelemeyen ailelerine yakın bir hapishaneye nakledilme taleplerinin başvuruçuların somut koşulları dikkate alınmadan reddedilmesi, Sözleşme'nin 8. maddesi altında özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlali olarak görüldü ve başvuruçulara 6.000 Euro tazminat ödenmesine hükmedildi.
- Cezaevlerinde meydana gelen intihar vakalarının önüne geçmek için mahpusları ruh ve bedensel bütünlüklerine yönelik tehditler ortadan kaldırılmalı, insan onuruna yaraşır uygulamalar geliştirilmelidir. Gerekli önlemi almayan ve etkisi olan kişiler varsa etkin soruşturmalar yapılmalı ve yaptırımlar uygulanmalıdır.
- Dünya Tabipler Birliği Lizbon Hasta Hakları Bildirgesi'ne göre (1981): "Her insan ayrımcılık yapılmaksızın yeterli tıbbi bakım görme hakkına sahiptir." Dünya Tabipler Birliği Tokyo Bildirge'ne göre: "Hekim, tıbbi açıdan sorumlu olduğu kişinin bakımıyla ilgili bir karar verirken klinik yönden bütünüyle bağımsız olmalıdır. Hekimin temel görevi, izlediği kişilerin sıkıntılarını azaltmaktır; kişisel, toplumsal ya da politik hiçbir güdü, bu yüce amaçtan daha üstün sayılmayacaktır."
- Yeterli ve sağlıklı beslenmek temel insan hakkıdır. Sağlık sorunları olan mahpuslar, doktorlarca reçete edilmiş yiyecekleri alma hakkına sahiptirler. Hapishane idareleri tarafından hasta tutuklu veya hükümlülere diyete uygun yemek sağlanmalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM), Ebedin Abi/Türkiye (B.No: 10839/09, 13/3/2018) bireysel başvurusunda hasta tutuklu veya hükümlüye diyete uygun

yemek sağlanmaması ile ilgili olarak insanlık onuruyla bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğine hükmetmiştir.

- Hapishanelerdeki sağlık personeli sayısı artırılmalıdır. Hastaların havasız, kışın soğuk, yazın sıcak ringler ile hastaneye sevk edilmesi, hastane önlerinde ringler içerisinde saatlerce bekletilmesi uygulamalarına son verilmelidir. Ağır hastaların ring araçları ile değil ambulansla hastanelere sevki sağlanmalıdır. Tek kişilik ring aracı tamamen kaldırılmalıdır.
- Hastaların revire çıkarılmaları, hastaneye sevkleri hızlandırılmalıdır. Teşhis, tedavi ve kontrollerinin uzman hekimler tarafından yapılması sağlanmalıdır.
- Kelepçeli muayene ve tedavi yöntemi uygulamasından vazgeçilmelidir. Bu uygulama nedeniyle birçok hasta mahpusun tedavisi yapılamamaktadır. Avrupa İşkencenin ve İnsanlık-dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) Genel Raporu'nda da kelepçeli olarak tedavinin uygun olmadığı vurgulanmaktadır: "Sivil hastanenin kullanılması halinde, güvenlik düzenlemeleri konusu ortaya çıkacaktır. CPT bu bağlamda, tedavi almak üzere hastaneye gönderilen tutukluların gözetim nedenleriyle hastane yataklarına ya da diğer eşyalara fiziksel olarak bağlanmamaları gerektiğini vurgulamak ister. Güvenlik ihtiyaçlarını yeterli bir şekilde karşılayacak başka yollar bulunabilir ve bulunmalıdır; bu tür hastanelerde bir gözetim biriminin oluşturulması bu çözümlerden bir tanesi olabilir."
- Her hasta mahpusun tıbbi etik gereği, her hastaya uygulanması gerektiği gibi, mahremiyetine saygı gösterilen bir ortamda, insan onuruna yakışır bir şekilde sağlık hizmeti alma hakkı vardır. Dünya Tabipler Birliği ve Türk Tabipler Birliği de yayınladıkları birçok metinde, hekimlerin mahpusları muayenesi esnasında kişinin içinde bulunduğu her türlü kısıtlılığın ortadan kaldırılmasını ve kişiyi kelepçeli, yatağa bağlı ve benzeri bir durumda muayene ve tedavi etmemelerini salık vermektedir. Türk Tabipler Birliği, Aralık 1994'te konuyla ilgili yayınladığı bildirmede kelepçelerin açtırılmasını "hekimin görevi" olarak nitelendirmektedir.
- BM Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması için Prensiplerin Bütünü: "Madde 1- İnsani tarzda muamele yükümlülüğü: Herhangi bir biçimde tutulan veya hapsedilen bir kimse, insaniyetin ve insanın doğuştan sahip olduğu insanlık onuruna saygının gerektirdiği bir biçimde muamele görür".
- Uluslararası ve ulusal kanunlardan da anlaşılacağı üzere, mahpusların yeterli tıbbi yardım görme hakları mevcuttur. Bununla birlikte, mahpuslar insanlık onuruna saygılı bir biçimde görme ve yaşama hakkına sahiptir. Fakat büyük bir sorun olan ve kamuoyunun vicdanını kanatan hasta mahpusların yaşamış oldukları sorunlar çözüm üretilmeden ortada durmaktadır. Teşhis ve tedavisi yapılmadan adeta işkence çektirilen, hapishanede hayatını kaybeden ya da ölümüne ramak kala bırakılıp kısa sürede hayatını kaybeden insanların olduğu bir toplum, adalete olan inancını da kaybeder. Türkiye hapishanelerinde bulunan hasta mahpusların acil ve kalıcı tedavileri yapılmalı, hapishane koşullarında tedavisi yapılamayan/yapılmayan hasta mahpusların da acilen infazları durdurulmalıdır.
- Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirmesine Dair Yönetmelik" doğrultusunda kurulan İdare ve Gözlem Kurulları kendilerini mahkeme yerine koyarak mahpuslar hakkında iyi halli olup olmama durumları hakkında değerlendirmede bulunmakta, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarından yararlanıp yararlanmayacaklarına karar vermektedir. Ayrıca İdare ve Gözlem Kurulu mahpuslarla ilgili değerlendirmelerinde, mahpusların yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce aldığı disiplin cezalarının da gerekçe

gösterilerek iyi olmadığına karar vermesi de “geçmişe yürüme yasağı” ilkesine aykırı uygulamalar yürütmektedir ve mahpusların tahliyelerini engellemektedir. Mahpusların yasal olarak kazanılmış haklarını engelleyen yönetmelik iptal edilmelidir.

- Mahpusların eğitim haklarının önündeki tüm engeller kaldırılması ve bu konuda gereken kolaylıklar sağlanmalıdır.
- Gittikçe ağırlaşan tecrit koşulları kaldırılmalı, hapisanelerde insan onuruna uygun yaşam standartları getirilmelidir. Özellikle Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarındaki kendine ait havalandırması olmayan tek kişilik odalarda tutulma uygulamasına son verilmelidir.

Heyetlerimiz ve kurumumuz; hapisane rejimi, fiziki koşullar ve uygulanan muameleler hakkında etkili bir idari ve yargısal denetim sağlanması gerektiğini tespit etmiştir. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezanın Önlenmesi Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'ne uygun şekilde, “bağımsız” ulusal denetim mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Tüm cezaevlerinde yaşananlara, hak ihlallerine, sağlığa erişim engellerine karşı **Adalet Bakanlığı'nı, ilgili tüm kurum ve kuruluşları göreve davet ediyoruz. 20.11.2023**

İnsan Hakları Derneği Mersin Şubesi
Hapishane Komisyonu

1986

MERSİN ŞUBESİ